

El llenguatge

Gent de cinema

24/VII/1979

Legim un treball periodístic sobre una coneguda personalitat mundial del cinema, en què ha sobresortit, ens diuen, com a director, guionista i protagonista. I en un altre apartat del mateix treball s'indica la seva filmografia com a realitzador, escenarista i intèrpret. Es a dir, els mateixos conceptes hi són expressats amb mots diferents.

El protagonista d'una obra narrativa és, pròpiament, el seu personatge principal, no l'artista que l'interpreta, suposant qu' es representi en un escenari o se'n faci una pel·lícula. Els poemes èpics, per exemple, també tenen protagonista. Però cal reconèixer que hom tendeix naturalment, especialment al cinema, a identificar aquestes dues figures, i seria potser filar massa prim rebutjar l'ús del terme protagonista significat «intèrpret principal».

Pel que fa al terme realitzador observem que és avui usat en el llenguatge dels tractadistes de cinema amb el mateix valor que director però ara no podríem assegurar si usen aquests dos termes indistintament o bé hi marquen cap petita diferència. Als articles corresponents de la Gran Enciclopèdia, Capra, Bergman i Buñuel hi són presentats com a realitzadors, i Ford, Fellini, Hitchcock i Rossellini com a directors. La distribució alfabètica —dels que hem comprovat— indueix a pensar en una rectificació de criteri. D'altra banda, a l'article realitzador de la mateixa obra només s'indica, d'una manera molt genèrica, «que realitza» i per a realitzar s'admet el sentit especialitzat de «dirigir» una pel·lícula». En suma, no hi ha cap raó per a rebutjar aquest ús de realitzador però no sembla que n'hi hagi cap, tampoc, per a preferir sistemàticament realitzador a director.

Més greu és l'ús de «escenarista» en lloc de guionista. «Escenarista» és un gallicisme innecessari, talmunt com ho és dir, com ja fan alguns, «escenar» en lloc de guio. Recentment, i confirmant un ús general, la Secció Filològica de l'Institut admeté, tal com vam oportunament indicar, aquest sentit modern de guio —guio cinematogràfic, radiofònic, etc — i el terme guionista «autor de guions». No cal, doncs, que tot just acabats d'admetre aquests termes ja hagim de córrer a calcar els del francès, amb l'ús de les formes «escenar» i «escenarista» que, a més, deuen resultar incòmprensibles o confusionaries per a molts lectors.

Albert Jane